

Đề bài

*Hãy phân tích đoạn
trích Mã Giám Sinh
mua Kiều và phát
biểu cảm nghĩ về nỗi
bất hạnh này của
Thúy Kiều.*

Bài làm

Nhân dịp *thanh minh trong tiết tháng ba*, Kiều cùng hai em đi *du xuân tảo mộ*. Trên đường về gặp một nấm mồ hoang, Vương Quan thuật lại tiểu sử của người đàn bà nằm dưới mồ. Đó là Đạm Tiên – xưa là ca nhi *sống làm vợ khắp người ta* nhưng nay thì không ai đoái thương thấp cho nàng một nén hương. Với bản chất đa cảm, Kiều đã xót xa, thương cảm với số phận của Đạm Tiên, và cũng từ đó Đạm Tiên như là một người bạn tri kỉ vô hình để báo cho nàng về số kiếp đoạn trường sẽ diễn ra và kết thúc như thế nào.

Nhưng tiếp đó Thúy Kiều gặp Kim Trọng là bạn đồng môn của Vương Quan. Mới chỉ qua giao tiếp buổi đầu nhưng tình cảm nảy nở như tiếng sét ái tình *ình trong như đã mặt ngoài còn e*. Ra về, mỗi người đều nảy sinh mối tình vương vấn, luyến lưu. Kim Trọng nặng lòng tương tư nên đã tìm nơi trọ ngay mé sau nhà Kiều. Nhờ đó hai người gặp gỡ rồi thề non hẹn ước. Dưới ánh trăng sáng, hai người quỳ xuống thề thốt với nhau, nhờ trăng làm chứng cho lời giao ước:

Vàng trăng vắng vặc giữa trời

Đinh ninh hai miệng một lời song song

Nhưng sau đó Kim Trọng phải về quê thọ tang chú ba năm, và gia đình Thúy Kiều thì rơi vào cảnh bị bọn *bán tơ* vu oan, nên nhà cửa tan tác, Vương Ông và Vương Quan bị bắt, đánh đập. Lúc này trong nhà chỉ có Thúy Kiều là món hàng đắt giá nhất để bán lấy số bạc chuộc cha và em ra khỏi nơi giam cầm. Nàng quyết định bán mình, làm *xa gần non nao* nhưng lại không dễ dàng thực hiện vì bạn bè thân quen của gia đình không ai dám mua và không nữ mua. Trong lúc đang cần cứu cha và em, chậm một ngày là thêm một ngày đau khổ, thời cơ đã đến với kẻ buôn người – Mã Giám Sinh.

Nếu so với đoạn *Kiều gặp Kim Trọng* và *Kiều gặp Từ Hải*, Nguyễn Du có hẳn những câu thơ giới thiệu chân dung nhân vật. Còn đối với Mã cũng là kẻ đến cưới nàng, nhưng hẳn chỉ như một công cụ của số mệnh, của cái thế lực đen tối đến gieo tai họa.

Tên lái buôn này chắc đang lùng sục *khắp chợ cùng quê* để mua người đẹp cho mẹ chủ chứa lầu xanh Tú Bà mà hẳn cũng góp phần chung lưng.

Ta thấy nhà thơ diễn tả hàng loạt lời nói động tác và thái độ vừa của mẹ mối và của hắn với những câu dăm dẩn nghe trào tiếu đến mức phải bật cười:

Hỏi tên – rằng Mã Giám Sinh

Hỏi quê – rằng – huyện Lâm Thanh cũng gần

Cuối cùng thì nhà thơ cũng để cho hắn xuất hiện thực sự với những nét ngoại hình khá điển hình.

Quá niên trạc ngoại tứ tuần

Mày râu nhẵn nhụi áo quần bảnh bao

Thật ra thì cũng chẳng nên *khó tính* khi Mã làm đờm *mày râu nhẵn nhụi áo quần bảnh bao* để đóng vai trò hồi vợ. Nhưng ta muốn đến với cái tài tình của nhà thơ là nói thật lại hóa giả, nói trắng lại hóa đen. Bởi vậy nghe những từ ấy ta không có hàm ý trang trọng, phản ánh đúng cái bản chất bên trong của hắn.

Nhiều nhà nghiên cứu đã nhận xét: *Nguyễn Du có cái tài lột tả cái thần của nhân vật chỉ bằng một từ, từ tốt trong ngôi tốt của họ Mã, cũng như từ lên tả Sở Khanh, từ ngây tả Hồ Tôn Hiến đã trở thành những nhãn từ trong ngôn ngữ truyện Kiều. Ngoại hình, cử chỉ, hành động của Mã Giám Sinh, ngày tư khi chưa bước vào cuộc mua bán đã được miêu tả rất khách quan nhưng rất chính xác, đó là một kẻ vô giáo dục, một kẻ không đáng tin cậy, không lương thiện* (bài làm văn học 9).

Nguyễn Du đã tiếp tục khắc họa nhân vật họ Mã, bằng bút pháp tả thực còn sinh động hơn nữa qua cử chỉ, hành động *buôn người* của hắn:

Đ dẫn đo cân sắc cân tài

Ép cung cầm nguyệt, thử bài quạt thơ

Như vậy, dưới con mắt của hắn Thúy Kiều là một món hàng phải *ép* cái này *thử* cái kia, phải nhắc lên, đặt xuống xoay sở đủ cách như *cân, đong, đo, đếm* như hàng hóa vậy.

Cuối cùng cái đích của sự mua bán là giá cả, hắn phải hỏi dù với cái giọng ngọt xớt giả nhân, giả nghĩa, nhưng kịch cỡm, vụng về:

Hắn khai: *Rằng mua ngọc đến Lam Kiều.*

Hắn hỏi: *Sính nghi xin dạy bao nhiêu cho tương.*

Sau khi mục mỗi định giá, hắn *cò kè bớt một thêm hai* từ một ngàn lạng, hắn chỉ *ngã giá* có ngoài bốn trăm.

Thế là cuộc mua bán bản thiêu được ngụy trang là lễ vấn danh và hàng loạt từ mỹ miều như *cánh thiệp, nạp thái, vu quy* đều là sự bôi đen lên tấm thân *ngiên nước, nghiêng thành*.

Kết thúc tấn *bi hài kịch* này, Nguyễn Du hạ hai câu thơ như chẳng ăn nhập gì với nhau và có lẽ khách quan nhưng thực ra là đáng sợ như hàm răng của con cá sấu, là cái nanh vuốt của xã hội bắt đầu thò ra lấy con mồi của nó:

Định ngày nạp thái vu quy

Tiền lưng đã có, việc gì chẳng xong...

Nghĩa là đến đây số phận nàng Kiều đã được định đoạt bước sang một chặng đường đầy chông gai, gian khổ, lưu ly...

Nàng đã rút ra khỏi vòng tay êm ái của gia đình để vấp vào những hang ổ *miệng hùm, nọc rắn*. Ai có thể lường trước thân phận tài sắc của người con gái họ Vương.

Mở đầu *Truyện Kiều*, Nguyễn Du viết:

Rằng năm Gia Tĩnh triều Minh

Bốn phương lẳng lặng, hai kinh vững vàng

Ta có cảm nghĩ đó là cái xã hội êm ấm, thế là giữa *thanh thiên bạch nhật* gia đình họ Vương mắc oan, gỡ cái oan nghiệt này bằng cách bán đứa con đầu lòng tài hoa. Đang là cô gái *lá ngọc cành vàng, tiết sạch giá trong*, bước chân vừa mới chạm vào ngưỡng cửa hạnh phúc đã trở thành món hàng giữa chợ. Chưa xót, bị phân cho người con gái chưa từng vào đời mà đã phải ra trước mắt người lạ để họ nhìn ngắm một cách sỗ sàng, thậm chí còn *ép nọ thử kia* để không chịu sự vô ý, hớ hênh mà mua đắt dù đó là người đẹp.